כדי עיסותיכם וכמה עיסותיכם כדי עיסת המדבר וכמה עיסת המדבר דכתיב [1] והעומר עשירית האיפה הוא מכאן אמרו ז' רבעים קמח ועוד חייבת בחלה שהן ו' של ירושלמית שהן ה' של ציפורי מכאן אמרו האוכל כמדה זו ה"ז בריא ומבורך יתר על כן רעבתן פחות מכאן מקולקל במעיו: **מתני'** א) א אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו כל שגבוה י' טפחים למרפסת פחות מכאן לחצר חוליית הבור והסלע גבוהים עשרה טפחים למרפסת פחות מכאן לחצר בד"א בסמוכה אבל במופלגת אפילו גבוה י' טפחים לחצר ואיזו היא סמוכה כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים: **גמ'** פשיטא לזה בפתח ולזה בפתח היינו ב) חלון שבין שתי חצירות לזה בזריקה ולזה בזריקה היינו ג) כותל שבין ב' חצירות לזה בשלשול ולזה בשלשול היינו ד) חריץ שבין ב' חצירות לזה בפתח ולזה בזריקה היינו ה) דרבה בר רב הונא אמר רב נחמן לזה בפתח ולזה בשלשול היינו ו) דרב שיזבי אמר רב נחמן לזה בשלשול ולזה בזריקה מאי אמר רב ח) שניהן אסורין ושמואל אמר נותנין אותו לזה שבשלשול שלזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה ז) וכל דבר שתשמישו לזה בנחת ולזה בקשה נותנים אותו לזה שתשמישו בנחת תנן אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו כל שגבוה עשרה טפחים למרפסת פחות מכאן לחצר קא סלקא דעתך מאי מרפסת

בני

כדי עיסותיכם. שאתם לשים במדבר עומר לגולגולת: **איפה** ג' סאין במנחות יליף לה בפרק התודה (דף עז.) דכתיב (יחזקאל מה) האיפה והבת תוכן אחד (להם) [יהיה] וכתיב (שם) מעשר הבת מן הכור וכור שלשים סאין מעשר דידיה כמה הוי ג' סאין והעומר עשירית של ג' סאין שהן י"ח קבין שהן ע"ב לוגין עשירית דע' לוגין ז' לוגין עשירית של ב' לוגין חומש הלוג והוא ביצה וחומשא והיינו דקאמר ז' רבעים ועוד. רבעים רבעי הקב דהיינו ז' לוגין ועוד ביצה וחומשא: **שהן ו' ירושלמית.** שהרי ו' מדבריות נעשו ה' ירושלמיות נשאר לנו לוג מדברי וחומשו דביצה וחומשא הוי חומש הלוג ביצה חומש לחמש ביצים והחומש ביצה הוא תוספת לביצה הששית הרי לוג וחומשו והן נעשין לוג ירושלמי שהרי ו' חומשין אלו נעשו ה': **הרי זה בריא.** שאוכל כל צרכו: **ומבורך.** שאינו אוכל יותר מדאי וכתיב (משלי יג) ובטן רשעים תחסר: **מתני'** ה"ג במתני' **אנשי חצר ואנשי מרפסת כו' ולא עירבו.** אלו עם אלו אבל עירבו אלו לעצמן ואלו לעצמן. מרפסת ארוכה היא והרבה פתחי עליות פתוחין לה וכולן יוצאין בסולם א' לחצר וממנה לרה"ר ואעפ"כ אין אוסרין הואיל וגבוה מרפסת י' שלא הלכו בסולם אלא להקל ואמרינן תורת מחיצה עליו ואינן אוסרין כדאמרינן בכיצד מעברין (לעיל דף נט:) סולם תורת פתח עליו ותורת מחיצה עליו והכל להקל ומ"מ שני רשויות הן ואין מוציאין מזו לזו: **כל שגבוה י'.** אם יש בחצר תל או עמוד גבוה י' סמוך למרפסת רשות מרפסת שולטת בו ומשתמשין הן בו אבל לא בני חצר: **בסמוכה.** שהחוליא סמוכה למרפסת. חוליית הבור קרקע שנטלו בחפירת הבור והקיפו בו פי הבור סביב: **גמ' לזה בפתח ולזה בפתח.** ב' חצירות שלא עירבו ויש רשות אחת סמוכה להן ונוחה לשתיהן להשתמש בה כפתח זה שהוא נוח ליכנס: **היינו חלון שבין ב' חצירות.** כלומר הא לא מבעיא לן מאי דיניה אם אסור לשתיהן או מותר דהיינו חלון שבין ב' חצירות דתנן ביה רצו אחד מערבין רצו שנים מערבין ואם לא עירבו ביחד שניהם אסורים להשתמש בה אם רשות של ארבעה היא דאין רשות פחות מד'. ומנלן דאסורים בה דהא גבי כותל שבין שתי חצירות תנן (לעיל דף עו:) היו בראשו פירות אלו עולין מכאן ואוכלין וכן אלו ובלבד שלא יורידו למטה אלמא כל היכא דשוי לתרוייהו אסרי אהדדי וגם ברשות נמוכה מי' אמרינן) מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"י ולבני רה"ר לכתף עליו דמקום פטור הוא הא אית ביה ד' אסור לתרוייהו. כל זריקה למעלה מי' טפחים וכל שלשול עמוק מי' טפחים וכל תשמיש נוח דקרינן ליה פתח לא גבוה קרקעיתו י' טפחים ולא נמוך עשרה טפחים: **לזה בזריקה ולזה בזריקה.** כל רשות שהיא בין ב' רשויות וקשה תשמישה לשתיהן לזה גבוה י' ולזה גבוה עשרה ואינן יכולים להשתמש אלא בזריקה הא לא מיבעיא לי דהיינו כותל שבין ב' חצירות ואיסורן מפורש במשנה דקתני ובלבד שלא יורידו למטה אלמא אסורים עם שניהן: **היינו חריץ.** דהוי נמי אסור לתרוייהו דהא הפסק רשות חשיב וכיון דתשמישו שוה לשניהם אסורין בו דאמר רבה (לעיל דף עז.) חריץ שבין ב' חצירות עמוק מזו י' ולזה שוה לארץ נותנין אותו לזה ששוה לארץ דהוה לזה תשמיש בנחת ולזה בקשה כו' שמעינן מינה דאי לשניהן בנחת או לשניהן בקשה שניהן אסורין בו: **לזה בפתח ולזה בזריקה.** כגון שחצר זו נמוכה וחצר זו גבוהה ותל ביניהם גבוה מזו י' ולזו שוה לארץ: **היינו דרבה בר רב הונא.** בפרק חלון (לעיל עז.) דאמר כותל שבין ב' חצירות גבוה ט) י' ולדו אחד שוה לארץ נותנין אותו לזה ששוה לארץ: **לזה בפתח ולזה בשלשול.** כגון חצר גבוהה מן התל י' דאינה משתמשת עליו בחול אלא בשלשול וחברתה שוה לו: **היינו דרב שיזבי.** בפ' חלון (שם): **לזה בשלשול ולזה בזריקה.** כגון חצר זו גבוהה מזה התל י' וזו נמוכה ממנו י': **מאי.** לשניהם בקשה הוא והרי הן שוין בו ואוסרין זה על זה דהא כל שלשול אמרינן דקשה הוא או דילמא לגבי זריקה הוה שלשול תשמישו בנחת הוא ומותר וזה שבזריקה אסור אם לא עירבו אלו עם אלו אלא אלו לעצמן ואלו לעצמן:

בני

שבעת רבעים קמח ועוד חייבין בחלה. פי' ז' לוגין ועוד דהיינו בילה וחומש בילה כדפי' בקונטרס והם שש ירושלמיות וה' ציפוריות ובסוף כלל גדול (שבת דף עו:) היה כתוב בספרים והתנן ה' רבעים קמח ועוד חייבים בחלה ל"ג רש"י (א) ועוד התם משמע דבשל ציפורי איירי והתם ליכא ועוד אלא ה' בצמצום ור"ת מפרש דאתיא כרבי יוסי וגרסינן ליה שפיר דתנן במס' עדיות (פ"א משנה ב) ומייתי לה בפ"ק דשבת (דף טו.) שמאי אומר מקב לחלה כו' וחכ"א חמשת רבעים קמח חייבין בחלה ור' יוסי אומר חמשה פטורים חמשה ועוד חייבים ומפרש ר"ת דסבר רבי יוסי דראשית עריסותיכם היינו דלאחר הפרשת ראשית דהוא חלה ישאר שיעור עריסותיכם דהיינו עיסת מדברית וההוא ועוד היינו כדי חלה ומהר"י מפרש דר' יוסי לטעמיה דשמעתין דקאמר חצי פרס ב' ביצים שוחקות ושיער רבי ב' ביצים ועוד א' מכ' בביצה א"כ מז' רבעים קמח ועוד שהם מ"ג ביצים וחומש ביצה כמנין חלה יעלה ועודות ב' ביצים ושלשה ועודות הרי לרבי יוסי מ"ה ביצים וחומש ביצה וג' ועודות אע"פ שהסאין והקבין ניתוספו מנין הביצים כדקאי קאי כדמוכח בשמעתין ולכאורה נראה דאין הלכה כרבי יוסי כדאמרינן במי שהוציאוהו (לעיל דף מו: י) דהלכה כר' יוסי מחבירו ולא מחביריו ואמרינן נמי אמר ליה ר' אלעזר לרב אסי מה אמור רבנן בבי מדרשא א"ל הכי אמר ר' יוחנן הלכה כר' יוסי וקאמר הש"ס מכלל דיחידאה פליג עליה משמע דאי רבים פליגי עליה אין הלכה כר' יוסי אבל לפום ריהטא דגרסינן בפ' כלל גדול (שבת דף עו:) ובפרק אלו עוברין (פסחים דף מח:) דנקט הש"ס חמש רבעים ועוד חייבין בחלה משמע דהלכה כר' יוסי: **קא** סלקא דעתיך מאי מרפסת בני עלייה. מפרש ר"י שהם פתח עלייה גבוה עשרה מן מרפסת והמרפסת גבוה מן החצר י' ודרך סולמות יורדין מעלייה למרפסת וממרפסת לחצר ודרך חצר יוצאים לרשות הרבים והמרפסת היא של בני עלייה ואין בני החצר אוסרים אותה לבני עליות לפי שהמרפסת היא שלהם והא דקאמר בסמוך בשתי גזוזטראות כשבאין בני תחתונה דרך עליונה למלאות שאוסרת התחתונה על העליונה היינו כדמפרש בפירקין ל) משום שעשו מחיצה בשותפות וכשלא עירבו בני עליות יחד אוסרים המרפסת זה על זה משום לזה בשלשול ולזה בשלשול אבל מחמת הסולמות שיורדין בהם מן העליות לא היו אוסרין זה על זה דסולם תורת מחיצה עליו והשתא פריך לרב שפיר כיון דפתחי עליות וחלונותיהם גבוהים מן החצר כ' או יותר אמאי נותנין תל ועמוד שבחצר הגבוהים י' והם כנגד החלונות דגבוהים לבני עליות בשלשול י' יאסרו לרב בני חצר על בני עליות ע"י זריקה כיון דתל ועמוד הוי של שניהם ולא דמי למרפסת שהיא לבני עליות לבדה ואע"פ שתל ועמוד הוא שוה למרפסת ויכול להשתמש מן המרפסת בתל ועמוד בפתח מ"מ לא מיקרי לבני עליות בפתח אלא בשלשול כי במרפסת אין בה דיורין ואינה יכולה לאסור את התל לחצר אלא ע"י עליות ואע"פ שיורדין בה מן העליות ומשתמשין בה אינה אוסרת כיון דסולם תורת מחיצה עליו והא דאמרינן בשמעתין דכשבאין בני התחתונה למלאות לא חשיב לבני התחתונה כזריקה לאו משום דסולם חשיב עליו כפתח לאסור אלא דע"י סולם חשיב לבני התחתונה תשמישן בנחת כמו בשלשול אבל כפתח לא חשיב ולא עדיף טפי משלשול לאסור ומשני לאותן הדרים במרפסת פירוש שפתחי עליות תוך עשרה למרפסת דתו ליכא בסולם תורת מחיצה:

הכי

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ד מהלכות עירובין הלכה טו טוש"ע א"ח סי' שעה סעיף ב:

יב ב מיי' פ"ג מהל' עירובין הלכה טז:

תורה אור השלם

1. וְהָעֹמֶר עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא: שמות טז לו

מוסף רש"י

שייך לדף פב:

על ידי בנו ובתו. בשבילם (חולין כט.). **כמה הוא שיעורו.** של עירובי תחומין (כתובות סד:). **וזה וזה מתכוונים להקל.** ר' מאיר היה רגיל לאכול פת בשבת יותר מבחול, שהיה ממשיך פת לכל מינים הבאים לפניו, ור' יהודה היה אוכל פת בחול יותר מבשבת, שהיה שבע במיני מעדנים (שם). **וחצי חציה לפסול את הגוייה.** האוכל שיעור חצי פרס אוכלים טמאים נפסל גופו מלאכול בתרומה עד שיטבול, והוא ג' ביצים, שהככר של ג' לקב ח' ביצים הוא, שהקב כ"ד ביצים ד' לוגין, חציה של ככר ד' ביצים, חצי חציה ב' ביצים (שם). **רווחא לבסימא שכיח.** ריוח מצוי לדבר המתוק בתוך המעיים (מגילה ז:). **צא מהן שליש לחנוני.** ר' יוחנן לא שיער בחצי קב אלא בככר הלקוח בפונדיון מן החנוני והוא לקח ארבע סאין חטין בסלע ומשתכר שליש בטורח, נמצאו בחצי קב שלש סעודות, השתים הוא מוכר בפונדיון שנתן והג' משתכר (כתובות סד:).

עד כאן שייך לדף פב:

ואנשי מרפסת. דיורי עליות הרבה פתוחין לה (לקמן צא:). **ולא עירבו.** בני חצר עם בני מרפסת, אבל עירבו אלו לעצמן ואלו לעצמן, ובני מרפסת אין אוסרים על בני חצר, אע"פ שיורדין לה בסולם ודריסת רגלם עליה לרה"ר, דאמרינן לעיל בפ' כיצד מעברין (נט:) סולם תורת פתח עליו ותורת מחיצה עליו והכל להקל, והכא אמרינן תורת מחיצה עליו (לקמן צא:). **כל שגבוה י' טפחים.** כגון עמוד או תל, **למרפסת.** מותר להשתמש בו ולחצר אסור, דה"ל לזה בפתח ולזה בזריקה (שם).

רבינו חננאל

כדי עריסותיכם. וכמה. כדי עיסתכם, כדי עיסת מדבר. כדכתיב והעומר עשירית האיפה. מיכן אמרו שבעת רביעים קמח ועוד חייבין בחלה שהן שש ירושלמ' וחמש של ציפורי, מיכן אמרו כל האוכל במידה זו הרי זה בריא (בריך) ומבורך. פחות מיכן הרי זה מקולקל במיעיו. פירוש כמו חולה במעיו הוא. יתר מיכן הרי זה רעבתן. **מתני', אנשי חצר ששכחו ולא עירבו כל שגבוה י' טפחים למרפסת [פחות] מיכן לחצר כו'. פשיטא** לזה בפתח ולזה בפתח היינו חלון שבין שתי חצירות שניהן שוין בו. וכן לזה בשילשול ולזה

רבינו חננאל (המשך)

בשילשול, כלומר אין אחד מהן יכול להשתמש בחריץ שביניהן אלא על ידי שילשול. לזה בזריקה ולזה בזריקה, היינו כותל שבין שתי חצירות. לזה בפתח ולזה בזריקה, היינו דרבה אמר רב נחמן, דאמר בפ' חלון שבין שתי חצירות כותל שבין שתי חצירות גבוה י' ורחב ד' וצידו אחד שוה לארץ נותנין אותו לזה ששוה לארץ שתשמישו בנחת כו'. לזה בפתח ולזה בשילשול, היינו דרב שיזבי אמר רב נחמן, דאמר חריץ שבין שתי חצירות עמוק י' ורחב ד' וצידו אחד שוה לארץ נותנין לזה ששוה לארץ, דהוי ליה תשמישו בנחת. **לזה בשלשול ולזה בזריקה.** כגון דהוו להו חד למעלה וחד למטה והכותל ביניהן, מאי, רב אמר שניהן אסורין עד שיערבו. ושמואל אמר נותנין אותו לזה שבשילשול דהוה ליה תשמישו בנחת. **ואקשינן** לרב מיהא דתנן אנשי חצר ששכחו ולא עירבו כל שגבוה י' טפחים למרפסת, מאי לאו האי דקתני במרפסת

מסורת הש"ס

א) לקמן צא:, ב) [לעיל עו.], ג) [שם:], ד) [לעיל עח:], ה) [לעיל עז.], ו) [שם], ז) לעיל עז., ח) [נ"ל רב נחמן], ט) [שם איתא: ולדו א' גבוה], י) [וע"ש תוס' ד"ה כר' יוסי], כ) [דף פח.],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שבעת וכו' לא גרס רש"י התם ועוד דמשמע:

רב ניסים גאון

שנעשו על טהרת תרומה נפסל גופו מלאכול בתרומה. והמשקין הטמאין נמי נידונין כאוכלין כמו ששנינו במסכת זבין. והשותה משקין טמאין, ושיערו שיעורן ברביעית. ולפיכך לא היצריכוה טומאת ערב מפני שהיא דרבנן, כדתניא בתורת כהנים אין האוכל אוכלין טמאין ולא השותה משקין טמאין טמא טומאת ערב. ואמרו אין טומאה מן התורה עולה מידי טומאתה בו ביום.

פשיטא לזה בפתח ולזה בפתח היינו חלון שבין שתי חצרות. היינו מתני' דהיא תחילת פרק חלון. **לזה בזריקה ולזה בזריקה** הינו כותל שבין שתי חצרות. כלומר מתניתא תנייתא. **לזה בשילשול ולזה בשילשול** הינו חריץ שבין שתי חצרות. והינו מתניתא תליתאה. **לזה בפתח ולזה בזריקה** הינו דרבה בר רב הונא אמר רב נחמן. קאי אהא דאיתה בתחילת פרק חלון כותל שבין ב' חצרות גבוה עשרה ורחב ד' וצידו אחד שוה לארץ כו'. **לזה בפתח ולזה בשלשול** הינו דרב שיזבי אמר רב נחמן. ואיתיה למימרא דיליה בתרה דהאיא מימרא דרבה בר רב הונא דכתבנוה.